

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan valtion talousarviosta annettua lakia muutettavaksi siten, että valtion omistamien osakkeiden myynnistä saatavat tulot sekä eräät näihin myynteihin välittömästi liittyvät menot voidaan valtion talousarviossa nettobudjetoida.

Esitys liittyy vuoden 1998 toiseen

lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi ja niin, että sitä sovelletaisiin ensimmäisen kerran jo vuoden 1998 talousarviossa.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Hallitusmuodon 67 §:n 1 momentin ja valtion talousarviosta annetun lain 3 §:n (165/1992) perusteella valtion talousarvioon sovelletaan pääsääntöisesti bruttobudjetointia. Arviot vuotuisista tuloista ja määrärahat vuotuisiin menoihin otetaan valtion talousarvioon bruttomäärin niin, ettei menoja vähennetä tuloista eikä tuloja menoista. Hallitusmuodon 67 §:n 1 momenttia on muutettu lailla (1077/1991) siten, että lailla voidaan säätää, että talousarvioon voidaan ottaa joistakin toisiinsa välittömästi liittyvistä tuloista ja menoista niiden erotusta vastaavat tuloarviot ja määrärahat. Näistä budjetointipöytäkirjoista säädetään valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:ssä (165/1992). Valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:ää on tarkistettu lailla (380/1996).

Valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n 1 momentin mukaan tulojen ja menojen nettobudjetointia voidaan soveltaa valtionvelan budjetoinnissa, valtionvelan hoitokustannusten budjetoinnissa sekä valtion viraston ja laitoksen toiminnasta aiheutuvien menojen ja toiminnasta kertyvien tulojen budjetoinnissa. Säännöksen 2 momentissa on rajoitettu nettobudjetointiin soveltamisalaa eräiden tulojen osalta. Säännöksen mukaan nettobudjetoinnissa ei tuloina oteta huomioon veroja, veronluonteisia maksuja tai sak-

komaksuja. Nettobudjetoinnin kohteena eivät myöskään voi olla siirtomenot tai niiden palautukset eivätkä sijoitusmenot tai omaisuuden myyntitulot, lukuun ottamatta viraston tai laitoksen toimintaan tarkoitettua irtaimen omaisuuden hankintaa tai irtaimen omaisuuden myyntiä.

Valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n 3 momentin mukaan nettobudjetointi ei rajoita oikeutta päättää talousarviossa menojen enimmäismääristä, menojen kohdentamisesta tai muista sellaisista asioista, joista bruttobudjetoinnissa voidaan päättää. Säännös pohjautuu nettobudjetointia koskeneeseen hallitusmuodon muutosesityksen perusteluihin (HE 262/1990 vp.). Esityksen perusteluissa on todettu, että nettobudjetoinnilla ei ole tarkoitus rajoittaa eduskunnan budjettivaltaa enempää kuin nettobudjetoinnin tarkoitus välttämättä edellyttää.

2. Ehdotetut muutokset

Kuluvan vuoden aikana on toteutettu ja on tarkoitus edelleen toteuttaa valtion omistamien osakkeiden myyntejä muun muassa Sponda Oyj:n ja Sonera Oyj:n osittaiseen yksityistämiseen liittyen. Edellä mainitunlaisten omistusjärjestelyjen seurauksena syntyvien tulojen ja menojen budjetointiin liittyy valtion talousarviossa epävarmuustekijöitä. Myynnistä syntyvien tulojen arviointi on

vaikeaa, koska myytäväksi tarjottavien osakkeiden hinta määräytyy osakkeisiin kohdistuvan kysynnän perusteella. Vastaavasti myynnin järjestämisestä aiheutuu valtiolle sellaisia osakkeiden myyntiin välittömästi liittyviä menoja, joiden suuruuden arviointi on myös vaikeaa. Tällaisina erinä voidaan mainita muun muassa osakkeiden myynnin järjestämiselle maksettavat myyntipalkkiot samoin kuin tilanteet, joissa valtio myyjänä ottaa vastatakseen ostajalle kuuluvista maksuvelvoitteista.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan, että valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:ään lisätään säännös, joka mahdollistaa nettobudjetoinnin soveltamisen valtion myymien osakkeiden myyntituloihin ja eräisiin myynnistä välittömästi aiheutuviin menoihin. Valtion talousarvioon voitaisiin esityksen mukaan ottaa valtion omistamien osakkeiden myynnistä kertyvien tulojen sekä myyntiin liittyvistä myyntipalkkioista ja valtion ostajan puolesta vastattavaksi ottamista maksuvelvoitteista aiheutuvien menojen erotusta vastaavat tuloarviot tai määrärahat. Nettobudjetoinnista erillisinä menoina menomomentille budjetoitaisiin muun muassa osakkeiden myynnistä aiheutuvat selvitys-, markkinointi- ja muut vastaavat kustannukset. Koska valtion omistamien muiden kuin edellä tarkoitettujen osakkeiden myynnin budjetointia ei ole perusteltua säännellä toisin, ehdotetaan, että nettobudjetointimahdollisuus koskisi kaikkien valtion omistamien osakkeiden myyntejä. Säännös lisättäisiin valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n 1 momentin uudeksi 4 kohdaksi.

Nettobudjetoinnin soveltamisalaa rajoittavan 3 a §:n 2 momentin toisen lauseen mukaan nettobudjetoinnin kohteena eivät voi olla omaisuuden myyntitulot, lukuun ottamatta viraston tai laitoksen toimintaan tarkoitettua irtaimen omaisuuden hankintaa tai irtaimen omaisuuden myyntiä. Koska voimassa olevan lain kyseinen säännös estäisi käytännössä ehdotetun osakemyynnin nettobudjetointia koskevan säännöksen soveltamisen, ehdotetaan 3 a §:n 2 momentin toiseen

lauseeseen lisättäväksi maininta, jonka mukaan osakkeiden myyntitulot voivat olla nettobudjetoinnin kohteena. Pykälän 2 momentin soveltamisalan selventämiseksi säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus pykälän 1 momenttiin.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole hallinnollisia eikä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Osakkeiden myynnin nettobudjetoinnin mahdollistaminen ehdotetulla tavalla pienentää talousarvion tuloja menopuolen loppusummaa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

5. Säättämisyjärjestys

Ehdotettu nettobudjetoinnin laajennus kohdistuu valtion suorittamaan osakkeiden myyntiin. Nettotutettaviksi ehdotettuja tuloja ja menoja voidaan pitää hallitusmuodon 67 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla toisiinsa välittömästi liittyvinä. Lainmuutos ei näin edellytä sen käsittelemistä eduskunnassa valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla.

6. Voimaantulo

Kyseistä lainmuutosta on tarkoitus soveltaa jo vuoden 1998 aikana tapahtuneisiin ja vielä tapahtuviin valtion omistamien osakkeiden myynteihin. Tämän vuoksi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi ja niin, että lakia voitaisiin soveltaa valtion vuoden 1998 talousarvioon sellaisena kuin se on vuoden 1998 toisen lisätalousarvion mukaisesti muutettuna.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion talousarviosta 13 päivänä toukokuuta 1988 annetun lain (423/1988) 3 a §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 a §:n 1 momentti laissa 380/1996, seuraavasti:

3 a §

Nettobudjetointi

Talousarvioon voidaan ottaa seuraavista tuloista ja menoista vain niiden erotusta vastaavat tuloarviot tai määrärahat (*nettobudjetointi*):

- 1) uudet valtionlainat ja valtionvelan kuotukset;
- 2) valtionlainoista saatavat korkotulot, emissiovoitot ja pääomavoitot sekä valtionlainoista aiheutuvat korkomenot, emissioalennukset ja pääomatappiot;
- 3) viraston ja laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot; sekä
- 4) osakkeiden myynnistä kertyvät tulot sekä myyntiin liittyvät myyntipalkkiot ja

valtion ostajan puolesta vastattavaksi ottamat maksuvelvoitteet.

Nettobudjetoinnissa ei tuloina oteta huomioon veroja, veronluonteisia maksuja tai sakkomaksuja. Nettobudjetoinnin kohteena eivät myöskään voi olla siirtomenot tai niiden palautukset eivätkä sijoitusmenot tai omaisuuden myyntitulot, lukuun ottamatta osakkeiden myyntiä taikka viraston tai laitoksen toimintaan tarkoitettua irtaimen omaisuuden hankintaa tai irtaimen omaisuuden myyntiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 ja sitä voidaan soveltaa jo vuoden 1998 valtion talousarvioon.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*

Laki

valtion talousarviosta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion talousarviosta 13 päivänä toukokuuta 1988 annetun lain (423/1988) 3 a §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 a §:n 1 momentti laissa 380/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 a §

Nettobudjetointi

Talousarvioon voidaan ottaa seuraavista tuloista ja menoista vain niiden erotusta vastaavat tuloarviot tai määrärahat (*nettobudjetointi*):

1) uudet valtionlainat ja valtionvelan kuotukset;

2) valtionlainoista saatavat korkotulot, emissiovoitot ja pääomavoitot sekä valtionlainoista aiheutuvat korkomenot, emissioalennukset ja pääomatappiot; *sekä*

3) viraston ja laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa nettobudjetoinnissa ei tuloina oteta huomioon veroja, veronluonteisia maksuja tai sakkomaksuja. Nettobudjetoinnin kohteena eivät myöskään voi olla siirtomenot tai niiden palautukset eivätkä sijoitusmenot tai omaisuuden myyntitulot, lukuun ottamatta viraston tai laitoksen toimintaan tarkoitetun irtaimen omaisuuden hankintaa tai irtaimen omaisuuden myyntiä.

Ehdotus

3 a §

Nettobudjetointi

Talousarvioon voidaan ottaa seuraavista tuloista ja menoista vain niiden erotusta vastaavat tuloarviot tai määrärahat (*nettobudjetointi*):

1) uudet valtionlainat ja valtionvelan kuotukset;

2) valtionlainoista saatavat korkotulot, emissiovoitot ja pääomavoitot sekä valtionlainoista aiheutuvat korkomenot, emissioalennukset ja pääomatappiot;

3) viraston ja laitoksen toiminnasta kertyvät tulot ja siitä aiheutuvat menot; *sekä*

4) *osakkeiden myynnistä kertyvät tulot sekä myyntiin liittyvät myyntipalkkiot ja valtion ostajan puolesta vastattavaksi ottamat maksuvelvoitteet.*

Nettobudjetoinnissa ei tuloina oteta huomioon veroja, veronluonteisia maksuja tai sakkomaksuja. Nettobudjetoinnin kohteena eivät myöskään voi olla siirtomenot tai niiden palautukset eivätkä sijoitusmenot tai omaisuuden myyntitulot, lukuun ottamatta osakkeiden myyntiä taikka viraston tai laitoksen toimintaan tarkoitetun irtaimen omaisuuden hankintaa tai irtaimen omaisuuden myyntiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 ja sitä voidaan soveltaa jo vuoden 1998 valtion talousarvioon.